

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

42. De vsu huius Loci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

*Arist. l. 1. de
hystor. ani-
mal. c. 3.*

*Galen l. 1.
de temper.*

mal, Hominem, & Leonem: Arbor, Quercum, & Cedrum. An verò ista, quæ ambitu generis continentur, specie differant aut numero, nihil attinet apud Rhetores enucleatè disquirere.

Definitur à Cicerone in Topicis, *Notio ad plures differentias pertinens*: sic enim virtutis notio ad iusticiam, & prudentiam, & cæteras virtutes extenditur, quæ species eiusdem generis nominantur. Ex quo intelligis speciem nihil aliud esse, quàm partem generis subiectam.

Est quidem ex hoc fonte robustum argumentum. *Nam, quod tribuitur, vel denegatur generi, id quoque species, suis partibus subiecta tribui, denegarique necesse est.*

Si omne argentum legatum est, igitur purum & signatum (ut argumentatur Cicero in Topicis.) Si nulla simia est caudata, igitur neque Indorum simia.

Præterea *sublato genere tollit in species*. Ut, si non est virtus, neque Iustitia est, aut fortitudo: *contra posito genere, ponitur aliqua species, quamvis incerta* ut, si est elementum, vel ignis est, vel aer, vel aqua, vel terra.

Ex eo notandum est, quod ait Fabius libro quinto, Genus ad probandam speciem minimè valere, sed ad refellendam magni esse roboris: Neque enim valet hoc argumentum. Arbor est; igitur Platanus est, cum infinitæ sint arborum species, nec vni magis quam alteri, arboris ratio conveniat. Bene igitur ex genere incertam speciem colligi notat axioma, non autem certam, & determinatam. Contra negato semel genere, nulla omnino species stare potest. Quem enim animal verè negaveris, eundem nec hominem, nec brutum esse necesse est.

Hæc de argumenti potestate, nunc de eiusdem usu apud oratores agamus, quorum non est, certis semper conclusiunculis pungere, sed latius ad speciem maiestatis explicare orationem.

De usu huius loci.

CAPVT XLII.

Malus usus generis.

PRIMUM illud statuendum est, huius loci laxitatem prudentiæ limitibus esse restringendam: multi enim, qui longos amant orationum circuitus, statim se in thesaurum conijci-

unt, etiam si minimè res postulare videatur, & quia res fortè communior, multorumque trita vestigijs, amant in hære diutius: ex quo fit, ut antequam ad hypothesein deueniant, totum iam dicendi tempus consumpserint.

Hoc quidem vitium iuvenile est, & longe à sapientum hominum iudicio, atque usu distinctum, qui statim peruident, quid ad rem, causamque attineat, & totum illud inutilium argumentorum choragium respuunt. Quid enim opus est, ubi de iustitia, & prudentia sermo est, continuò se in Virtutis laudes effundere, omnes eius proprias potestates disquirere, aperire, enucleare, totiesque miseram, quod ait ille *Crambertæ* dio affectis auribus ingerere? Qui has ambages quæcunt, similes illis videntur; qui domum suam cum primùm ingredi possunt, per longos tamen circuitus iter affectant.

Nec mirum, quod fortasse nullibi peius sit istis oratoribus, quàm domi omnia dicere auent, præter ea quæ ad institutã causam faciunt. Quod si, ut sæpè fit, penuria rerum, quæ ad proprium attinent, versatur in communis; nonne centies optatius, pauca, & ad rem dicere, quàm longa, & inani oratione intemperanter abuti?

Χαρις τὸν εἰπεῖν, πολλὰ, ἔτα καίρια.

Ve est in veteri proverbio. Fieri non potest, ut quis, & multa simul dicat, & opportuna. Itaque, quanquam in scriptis commentarijs copiosæ eruditionis causa legibus oratorijs soluta, liberior fertur oratio, tamen meritò suspectæ sunt, & doctis hominibus inuisæ magna illæ voluminum moles; quibus hæc vna videtur esse ambitio, ut nihil sibi, aut alijs dicendum relinquunt.

Hæc quidem quæ afferuntur plena manu, si ad rem difficilem enodandam, aut obscuram, atque exilem plenius illustrandam facerent; plurimum haberent commendationis, sed ubi præter rem intruduntur, licet aurea sint, & gemmeæ, necessariò apud acris quosque iudicij viros, multum deperdunt existimationis. Quid enim opus est, si contextus vnius Ciceronis habeat, *Marce fili*, continuò de fecunditatis apud antiquos gloria, de iure trium liberorum, de calibatu, de proletarijs dicere?

Infinita quidem hic eruditè affertur possunt, nemo dubitat: sed quàm parùm ad rem, quàm frigide quàm pueriliter dicentur?

Item, si muscam Martialis, in eleatro mor-

Loci communes nunquam semper tenendi.

Prolixitas etiam in commentarijs fugienda.

Exemplum locorum ex transigentibus.

usam, & sepulchram memorem, confestim mihi dicendum erit de Beelzebub principe muscarum; de varijs muscarum generibus, de parafitis, adulatoribus, curiosis, otiosis, qui nomine muscarum censentur; de pueris muscarum abactoribus in conuiuio, de muscarijs, seu stabellis ad abigendas muscas compositis, de quæ eosum vsu, etiam ad altare, cuius meminit Hildebertus Cenomanensis epistola septima.

Hildeb. Cenom.

(Num verò silentium ad hunc præsertim locum, si non doctius, saltè prudentius, quoddam maius est, existimabitur? Magna res tacuisse loco.)

vsus generis in probationibus.

Repudiato igitur hoc generis, & formarum vsu, sic existimo; Vnum ad probandum valere, & hunc strictè, ac rotundè, cum aliquo elegantæ temperamento tractandum.

Lact. l. 2. c. 5. c. 6.

Sic Lactantius mundum Deum non esse probat his verbis, vbi vtrumque argumentum, & generis, & formarum satis lepidè coniungit.

(Quod si fieri non potest, vt stellæ dij sint, ergo nec sol quidem, nec luna Dij esse possunt, quoniam à luminibus astrorum, non ratione differunt, sed magnitudine. Quod si hi dij non sunt, ergo nec cælum quidem, in quo illa omnia continentur. Simili modo, si terra, quam calcamus, quam subigimus, & colimus ad victum, Deus non est, nec campi quidem, ac montes Dij erunt. Sed si hi non sunt, ergo nec tellus quidem vniuersa Deus videri potest. Item si aqua, quæ seruit animantibus ad vsum bibendi, aut lauandi, Deus non est; nec fontes quidem, ex quibus aqua profuit: si fontes non sunt, nec flumina quidem, quæ de fontibus colliguntur; si flumina quoque Dij non sunt, ergo nec mare, quod ex fluminibus constat, Deus haberi non potest. Quod si neque cælum, neque terra, quæ partes mundi sunt, Dij esse non possunt, ergo ne mundus quidem totus Deus est, quem ipsi Stoici animantem & sapientem esse contendunt.)

Contra à Lactantio subtiliter tractatum.

Hic multa generis, & formarum argumenta conglobata potes intueri, & ab hoc exemplo tractationis imitationem ducere.

Alius vsus

est generis in propositionibus, & est generis initijs diendi, Vbi grauis quædam, & quæ suo in ipsis in-ambitu multa complectatur, prætermittitur vsu dicendi. Sententia, quæ ad hypothesein sternat viam.

Demosth.

Sic Demosthenes, cum eorum prudentiam, & fortitudinem, qui pro patria occubuerant

ornaturus esset, præmittit, duo esse, virtutum principia commendatione digna, prudentiam, & fortitudinem, quarum illa, quid sit agendum præscribit, hæc exequitur.

Εἶναι γὰρ ἐστὶν ἀπάσης ἀρετῆς ἀρχὴ ἢ συνέσις, πρῶτος ἢ ἀνδρεία, καὶ τῆ μὲν δοκιμάζεται, τὴ πρακτικῶν ἐστὶ τῆ ἰσχύεται.

Hæc paucis, deinde mortuos vtriusque virtutis laude floruisse ostendit, ex quo inuuit, eos spectabili prædicatione commendandos, & Aristides in Panathenaica oratione ita incipit, vt ostendat, Nutritios quemque suos ex lege commendare: sibi Alumnos esse Athenienses; ideoque se hoc studium laudationis tantæ ciuitati debere.

Νόμος ἐστὶ τῆς Ἑλλῆσι παλαιῆς, οἱμοί, καὶ τῶν βαρβάρων τοῖς πλείστοις, τροφῶσι χάριν ἐκλήναι ἀπασιν ὀνηδωατή. εἰς ἅνας δὲ ἀνθρώπους προτέρως ὑμῶν ἀγοίτε, ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖν δὲ γὰρ ἀπὸς εἰς Ἑλλῆνας τελεῖν εὐρέσιον ἐρεῶν, ὡς γὰρ μοι φαίνεται, μάλιστα μὲν γὰρ καὶ τῆς νεομισμένης ταυτησὶ τροφῆς, καὶ κοινῆς, ὑμᾶς εὐδὺς ἀνέροι τις ἰπαινόμιος, καὶ πορισῶς, σκοπῶν καὶ ἀρχῆς, &c. Deinde concludit, Διὰ καὶ μόνα τὰ ἐννοιαὶ ἔρχεται παρὰ πάντων ὑμῶν εἶναι κατὰ φύσιν.

Aelius Arist. in Panathen.

De causarum dignitate, & numero.

CAPVT XLIII.

Postulat huius loci dignitas, vt cæteris consequentibus anteponatur, cuius, vt vis pleor in res insuit, sic cognitio, & vberior est, ad omnia comprobanda efficacior.

Vna quidem rerum omnium primaria est causa Mens æterna, quam omnem habere speciem pulchritudinis, & rebus creatis, veluti affusam esse, vel Porphyrius agnoscit, qui ἰδὲ αὐτογένην καὶ αὐτὰρτέρα, καλὸν αὐτογενῶν nominat. Ab eo principio causarum omnes fluunt, & pendunt, quas in quatuor genera à philosophis distributa esse constat, in materiam, efficientem, formam, & finem;

Porph. in 4. de hist. Philosoph. citatur à Cyrillo contra Iulianum.

